

(M1.3) Toimepiirkondade keskuste elukeskkonna ja toimepiirkonna üleselt osutatavate teenuste arendamine	* kinnisvarahindade muutus ja uute teenindusettevõtete arv linnasüdames väljapool suuremate linnapiirkondadega maakondi; * elanike rahulolu muutused teenuste kättesaadavuse ja kvaliteediga väljapool suuremate linnapiirkondadega maakondi.	(T1.3.1) Toimepiirkonna tasandil osutatavate teenuste kvaliteedi ja mitmekesisuse suurendamine. Sealhulgas: 1. toetatakse gümnaasiumite, huvihariduse-, tervishoiu-, erihooldekand- ja noorsootöösutuste ning spordirajatiste, kultuuri- ja vaba-aja keskuste taristu ning teenuste arendamist eeskätt toimepiirkondade keskustes (SOM, KUM, HTM); 2. arendatakse avalike teenuste ühiseid teenuskeskuseid maakonnakeskustes teenuste parema kättesaadavuse tagamiseks ja ökonoomsemaks korraldamiseks (MV-d, KOV-d, jt teenuseid osutavad asutused ja riigi äriühingud).	HTM, SOM, KUM, avalikke teenuseid osutavad asutused ja riigi äriühingud								SF, RE	
		(T1.3.2) Toimepiirkondade keskuste linnasüdame ja muu avaliku linnaruumi elavdamine ja miljööväärtuse suurendamine. Toetatakse investeeringuid linnasüdame jm avaliku linnaruumi atraktiivsemaks muutmiseks linnakodanikele ja meelitamaks linnasüdamesse era- ja vaba-aja teenuste pakkujaid.	RM			0	3 000 000	6 000 000	6 000 000		15 000 000	SF
(M1.4) Toimepiirkondade sisemine sidustamine töö ja teenuste paremaks kättesaadavuseks	* rahulolu toimepiirkonna sisese ühistranspordi kättesaadavusega; * ühistranspordi kasutajate osatähtsuse muutus väljaspool suuremaid linnu; * toimepiirkondade keskuste ja tagamaa vaheliste uute kergliiklusteede pikkus; * toimepiirkonna sisese pendelrände intensiivsus võrreldes toimepiirkonnast väljapool (sh Tallinna) suunatud pendelrändega; * toimepiirkondade keskuste aeg-ruumiline kättesaadavus ühistranspordiga.	(T1.4.1) Toimepiirkondade keskusi tagamaaga sidustava tervikliku ja säästva ühistranspordi korralduse arendamine. Sealhulgas: 1. luuakse piirkondlike ühistranspordikeskuseid (RM, MV-d, KOV-d; kv: MA); 2. toetatakse kogu toimepiirkonnale oluliste ühistranspordi ühenduste ja -jaamade arendamist ning nende kättesaadavuse parandamist (RM, MKM); 3. määratletakse piirkondliku teedevõrgu ja ühistranspordi ühenduste kujundamise põhilised maakonnaplaneeringutes, millest lähtutakse omakorda riiklike teehoiukavade koostamisel (MV-d; kv: MKM); 4. ühildatakse eri ühistranspordiliikide liinivõrke (hõlmates nii munitsipaal-, maakonna- kui kaugliine) ja piletisüsteeme toimepiirkondades (MKM; kv: MV-d, MA, ÜTK-d, KOV-d); 5. tagatakse regionaalse ühistranspordi teenus 2013.a tasemel (MKM).	RM, MKM, MV-d, KOV-d	MA, ÜTK-d	0	540 000	1 080 000	1 080 000		2 700 000	SF	
		(T1.4.2) Toimepiirkondade sisese teedevõrgu arendamine teenuste ja töökohtade kättesaadavuse parandamiseks. Sealhulgas toetatakse: 1. kohaliku ja regionaalse tähtsusega teede investeeringuid teehoiukavast (MKM); 2. liikumisvajaduse seisukohast oluliste, sh toimepiirkondade keskuseid lähitagamaaga ühendavate jalg- ja jalgrattateede rajamist (RM); 3. keskust lähitagamaaga ühendavate teede ja juurdepääsuteede rajamist oluliste avalike objektide, turismi- ja külastusobjektide ning ettevõtlusaladeni (RM).	RM, MKM			1 000 000	3 010 000	5 020 000	5 020 000		14 050 000	SF, RE
(M1.5) Toimepiirkonna keskuste tagamaal teenuste ja elukeskkonna kohandamine hõreasustuse tingimustele	* muutused KOV-de avalike teenuste osutamisega seotud halduskuludes väljapool linnalisi asulaid; * muutused teenustega rahulolu väljapool linnalisi asulaid; * kiire internetiühendusega majapidamiste ja ettevõtete ning internetikasutajate osatähtsuse muutus.	(T1.5.1) Teenuste uuenduslikum ja ökonoomsem korraldamine toimepiirkondade keskuste tagamaal. Sealhulgas toetatakse: 1. päindlike ja nutikate lahenduste kasutuselevõttu transpordi- jm teenuste osutamisel, sh e-lahenduste rakendamist teenuste osutamisel (MEM; kv: RM, muud ministeeriumid); 2. analüüsi läbi viimine praktikatest teenuste uuenduslikuks ja ökonoomsemaks pakkumiseks tagamaal (RM); 3. kohalike avalikke ja kogukonnateenuseid koondava taristu arendamist väljapool toimepiirkondade keskusi (RM, kv: MEM); 4. väikesaarte kogukondadele osutatavate esmatähtsate teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamist väikesaarte programmi abil (RM).	RM, MEM	Muud ministeeriumid	3 775 000	3 775 000	3 775 000	3 775 000		15 100 000	RE	
		(T1.5.2) Majapidamiste tänapäeva nõuetega vastavusse viimine hajaasustatud piirkondades. Toetatakse majapidamiste varustamist elutähtsate kommunikatsioonidega (sh vesi, kanalisatsioon, ligipääsuteed, autonoomne elektrivarustus).	RM, KEM			1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000		4 000 000	RE
		(T1.5.3) Turutõrke piirkondades kiire elektroonilise side arendamine, sh 1. kiire interneti baasvõrgu rajamine (MKM); 2. juurdepääsuvõrkude arendamine baasvõrgust lõpptarbijateni koos vajalike ettevalmistustöödega (MEM).	MKM, MEM	RM								SF

Eesmärk 2: Suuremate linnapiirkondade rahvusvahelist majanduslikku konkurentsivõimet soosiv ja keskkonnasõbralik elukeskkond						78 750	9 578 750	19 078 750	19 078 750	47 815 000	RE, SF
(M2.1) Säästva ja atraktiivse linnaruumi ja liikuvuskeskkonna arendamine	* ühistransporti, jalgratast kasutatavate või jalgsi liikuvate inimeste osatähtsus suuremates linnapiirkondades; * kergliiklusteede pikkus suuremates linnapiirkondades; * erasektori investeeringute mahu muutus meetme toel taaselavdatud asumites.	(T2.1.1) Inim- ja keskkonnasõbraliku linnaruumi ja liikuvuskeskkonna arendamine. Sealhulgas toetatakse: 1. miljööväärtuslike alade hoonete energiasäästlikumaks muutmist, rakendades korterelamute rekonstrueerimistoetuse raames miljööväärtuslikele aladele energiasäästu saavutamisel eritingimused (MKM); 2. linnapiirkondade säästva liikuvuskeskkonna ning linnaruumi sidustatud arendamist (RM, kv: MKM); 3. linnaliste piirkondade kompakte arendamist ja kvaliteetse linnakeskkonna kujundamise küsimuste käsitlemine omavalituste ja maakonnaplaneeringute planeerimissuuniste koostamisel (RM).	RM, MKM	MV-d, MA, piirkondlikud ÜTK-d, KOV-d	0	4 600 000	9 200 000	9 200 000	23 000 000	SF	
		(T2.1.2) Alakasutatud alade füüsiline, majanduslik ja sotsiaalne taaselavdamine.	RM		0	1 500 000	3 000 000	3 000 000	7 500 000	SF	
(M2.2) Kaasava ja kogukonnaalgatusi toetava linnaarengu edendamine	* regionaalarengu programmidest toetatud linnaliste asumiselside jm vabakondade arv; * vabakondade osalusaktiivsuse muutused linnade arengukavade ja planeeringute ettevalmistamisel.	(T2.2.1) Vabakonna tugevdamine kodanikkonna aktiveerimisel linna arengus kaasarääkimiseks. Sealhulgas toetatakse: 1. asumiselside jm vabakondade nõustamist ja koolitust linnakeskkonna arendus- ja planeerimistegevuse alal; 2. asumiselside jm vabakondade kaasamist poliitikakujundamisse, sh linnakodanikele suunatud seminaride ja kaasamisürituste korraldamist planeerimis- ja arendustegevuse alal.	RM	partnerid: MAK-d, koolitusettevõtted, ülikoolid, regionaalsed kolledžid					kajastub T4.1.3 all	SF	
		(T2.2.2) Vabakondade omaalgatuslike linnade elukeskkonna edendamisele ja kogukonnateenuste osutamisele suunatud tegevuste toetamine.	RM		78 750	78 750	78 750	78 750	315 000	RE	
(M2.3) Välismaise oskustööjõu, investorite, tippspetsialistide ning teadlaste ja tudengite tuleku ja kohanemise soodustamine	* immigrantrahvastiku haridustaseme ja tööhõive määra muutused; * välisinvesteeringute hulk suuremate linnapiirkondadega maakondadesse.	(T2.3.1) Välismaise oskustööjõu, investorite, tippspetsialistide ning teadlaste ja tudengite tuleku ja kohanemise soodustamine.	SIIM sj, KUM	HTM, MKM, SOM. Partnerid: MAK-d, MV-d, SA Innove, Archimedes, ülikoolid, regionaalsed kolledžid, Töötukassa jt.						SF	
(M2.4) Lapsehoiuteenuste hea kättesaadavuse tagamine suuremates linnapiirkondades	* uute lapsehoiu ja lasteaiakohtade arv; * lasteaiakohtade järjekorras olevate laste arv.	(T2.4.1) Alushariduse ja lapsehoiu taristu arendamine suuremates linnapiirkondades.	RM		0	3 400 000	6 800 000	6 800 000	17 000 000	SF	
Eesmärk 3: Piirkonnaspetsiifiliste ressursside oskuslikum ärakasutus						500 000	5 902 500	11 305 000	11 305 000	29 012 500	RE, SF
(M3.1) Piirkondade nutikas spetsialiseerumine T&A, ettevõtete ja kohaliku avaliku sektori koostoimes	* piirkonnaspetsiifilise kasvualdkonnaga (EMTAK kategooriate alusel) seotud ettevõtete osatähtsuse muutus; * piirkonnaspetsiifiliste kasvualdkondade ettevõtete loodava lisandväärtuse ja käibe muutus.	(T3.1.1) Piirkondlike eelisarendatavate ettevõtlike kasvualdkondade määratlemine ja arendamine. Sealhulgas: 1. määratletakse piirkondade eelisarendatavad kasvualdkonnad ja nende arendamise tegevusplaanid piirkondlikes arengukavades (MV-d, kv: RM, MKM, MAK-d, regionaalsed kolledžid, kutsekoolid); 2. arendatakse piirkondlike kasvualdkondade ettevõtete vajadusi ning piirkondlike eripärasid toetavaid õppekavasid ülikoolide regionaalsetes kolledžites ja kutseõppeasutustes koos praktikakohtadega eelkõige piirkonna endi ettevõtetes (regionaalsed kolledžid, kutsekoolid, HTM, RM); 3. tagatakse hõivatute ja ettevõtete lisandväärtuse või kasumlikkuse andmete regulaarne kättesaadavus EMTAK-tegevusalade klassifikaatorite ja maakondade lõikes piirkondade majandusliku spetsialiseerumise seireks (ESA; kv: RM, MKM).	MV-d, MAK-d, ESA, HTM	MKM, RM, partnerid: regionaalsed kolledžid, kutsekoolid jt.					kajastub T3.1.2 ja T1.2.1 all	SF, RE	

		(T3.1.2) Piirkondlike kompetentsikeskuste arengu toetamine seotult ettevõtlusvõrgustike ja tööjõu arendamisega. Muuhulgas toetatakse: 1. kompetentsikeskuste arendamise baasil ülikoolide regionaalsete kolledžite ja kutseõppeasutuste poolset ettevõtete nõustamist tootearenduse, tootmisprotsesside juhtimise, äriplaanide koostamise jms valdkonnas (RM); 2. piirkondlikku spetsialiseerumist ja ressursikasutust toetava avaliku taristu arendamist ning piirkondlike traditsiooniliste ressursside baasil uute tehnoloogiate ja innovatiivsete lahenduste väljaarendamist ja rakendamist (RM); 3. kompetentsikeskustega seotud piirkondlike kasvualdkondade ettevõtlusvõrgustike loomist ja koostööd (RM; kv: MKM).	RM	MKM	0	1 402 500	2 805 000	2 805 000	7 012 500	SF	
	* piirkondade ööbimisega külastuste arvu muutused; * teadlikkus piirkonnaspetsiifilistest eripäradest.	(T3.2.1) Kohalikke omanäolisi ressursse ja kultuuripärandit vääripärandava arendustegevuse edendamine. Sealhulgas toetatakse: 1. omanäolise kultuurilis-ajaloolise pärandiga piirkondade kultuuri- ja regionaalarengu programmide rakendamist (MEM, KUM; kv: RM); 2. piirkonnaspetsiifilistele ressurssidele tuginevate toodete ja teenuste arendamist ning ühisturustuse korraldamist (RM; kv: MEM).	MEM, KUM	RM	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000	RE	
		(T3.2.2) Piirkonna omapäraga seotud turismi- ja külastusobjektide ning turismiteenuste arendamine. Sealhulgas: 1. toetatakse piirkondlikku eripära rõhutavate turismi- ja külastusobjektide ning turismitoodete ja -teenuste edasiarendamist (RM; kv: MKM, MEM); 2. toetatakse väliskülastajatele huvipakkuvate regulaarürituste väljaarendamist (MKM; kv: RM, KUM); 3. tagatakse eri piirkondade turismi- ja spordiürituste toimumisaegade parem omavaheline sünkroniseerimine (KuM, MKM); 4. jätkatakse multifunktsionaalsete väikesadamate võrgustiku väljaarendamist turismi- ja puhkemajanduse ning kalanduse funktsioonides (MKM, MEM).	RM, KuM, MKM, MEM		0	4 000 000	8 000 000	8 000 000	20 000 000	SF	
		(T3.2.3) Piirkondade ühise turundamise toetamine. Sealhulgas toetatakse: 1. piirkondade kohaturundust, sh investeringute sihtkoha ning terviklike turismi sihtpiirkondade turundus- ja teavitustegevuste korraldamisena (MKM, RM); 2. ühtsete külastajatekondade ja teenuspakettide arendust ja turundamist turismi sihtpiirkondades (MKM).	MKM, RM	MEM					kajastub M3.2 muude tegevuste all	SF, RE	
Eesmärk 4: Piirkondade parem sidustus ja arendusvõimekus						8 707 500	11 967 750	12 278 000	12 248 000	45 201 250	RE, SF
(M4.1) Kohaliku ja regionaalse arendusvõimekuse tugevdamine	* Kohalike omavalitsuste omafinantseerimisvõimekus; * KOV-de ja maakondlike arendusorganisatsioonide (MV-d, MAK-d, maakondlikud OVL-d) arendustöötajate arv; * KOV-de ja MV-de arendustegevusele kuluva eelarve maht ja osatähtsus; * mitut KOV-i hõlmavate arengukavade ja planeeringute ning regionaalarengu programmide toetatud koostööprojekti	(T4.1.1) Omavalitsuste arendus- ja planeerimissuutlikkuse tugevdamine. Sealhulgas: 1. korraldatakse kohalike omavalitsuste ametnike erialase kompetentsi tõstmiseks vajalikke kooolitusi ja tagatakse võimalused stažeerimiseks (RM, muud ministereeriumid); 2. suurendatakse arhitektuuri- ja planeeringualast kompetentsi maavalitsustes, sh omavalitsuste planeerimis- ja ehitusalasel nõustamisel ja riikliku ehitusjärelvalve teostamisel (RM); 3. otsitakse läbi seadusandlike ja normatiivsete abinõude lahendusi kohalike omavalitsuste võimekuse ja motivatsiooni suurendamiseks piirkondlikus arendustegevuses ja ettevõtluse arendamisel (RM; kv).	RM	muud ministereeriumid					kajastub T4.1.3 all	SF	

arv; * komplekssete, mitut valdkonda integreerivate arendustegevuste osatähtsus; * arendusprojektide kasusaajate hulk.	(T4.1.2) IKT võimaluste oskuslikum rakendamine omavalitsuste paremaks haldus- ja arendusvõimekuseks. Sealhulgas: 1. toetatakse mudeli väljatöötamist ja piloteerimist kohalike omavalitsuste keskse IKT tehnilise taristu ning muude tugiteenuste osutamiseks, vajadusel kesket teenuseosutamist toetavate seadmete ja turvalahenduste soetamist (MKM; kv: RM); 2. KOV-de haldus- ja arendusvõimekust toetavate infosüsteemide ja nutikate IT-teenuslahenduste väljatöötamine (MKM; kv: RM); 3. viiakse läbi koolitusi IKT võimaluste oskuslikumaks ärakasutamiseks omavalitsuste ülesannete täitmisel (MKM; kv: RM, HTM).	MKM	RM, HTM							SF
	(T4.1.3) Regionaalse arendusvõimekuse ja toimepiirkondade sise arenduskoostöö tõhustamine. Sealhulgas: 1. valmistatakse ette ühtsed suunised maakondlike arengukavade koostamiseks (RM); 2. toetatakse KOV-de ühiseks arendus- ja planeerimistegevuseks, ühinemise ettevalmistamiseks ja ühistegevuste osutamiseks vajalikke alusuuringuid (RM); 3. töötatakse välja KOV-de ühistegevuste osutamist soodustavad seadusandluslikud tingimused (RM; kv: JuM, OVL-d); 4. reguleeritakse piirkondlike arengukavade ning maakonnaplaneeringute staatus tagamaks nende arvestamine valdkondlike arengukavade ja riigieelarve planeerimisel (RM, muud ministereeriumid, kv: MV-d, MAK-d); 5. tagatakse maakondliku tasandi arendustegevuse riigieelarveline rahastamine (RM); 6. viiakse läbi MV-te ja omavalitsusliitude ametnike kompetentsi tõstmiseks vajalikke koolitusi ja tagatakse võimalused stažeerimiseks (RM, muud ministereeriumid); 7. edendatakse maakondlike arenduskeskuste tegevust ja võimekust piirkondliku ettevõtluskeskkonna arendamisel ja arendustegevuse koordineerimisel (RM, kv: MKM); 8. toetatakse MV-te, OVL-de ja MAK-de arenduskoostööd ning luuakse piirkondlike arenduskoostöö võrgustikke (RM; kv: MV-d, MAK-d; muud piirkondlikud institutsioonid); 9. Täpsustada edasised sihid ülikoolide regionaalsete kolledžite võrgustiku osas, nende piirkondliku tegevuse ülesanded ja rahastamise alused ülikooliseaduse muudatusega uuendatava ülikoolide rahastamismudeli raames (HTM, RM); 10. maakonnaplaneeringute, nende teemaplaneeringute ja mereala planeeringute koostamine ning üleriigilist planeeringust tulenevate planeeringusuuniste koostamine (RM, MV-d).	RM, MV-d	HTM, JuM, MKM, muud ministereeriumid, MV-d, partnerid: MAK-d, ülikoolide regionaalset kolledžid, piirkondlikud kompetentsikeskused, üleriigilised OVL-d	776 250 0	776 250 310 250	776 250 620 500	776 250 620 500	3 105 000 (RE) 1 551 250 (SF)	SF, RE	
	(T4.1.4) Kogukondade osaluse tugevdamine piirkondlikus arendustegevuses. Sealhulgas toetatakse: 1. kohalikul omaalgatusel põhinevat arendustegevust ja kogukonnateenuste osutamist; 2. piirkonna elanike esindavate ühenduste nõustamist ja koolitamist kohaliku arendustegevuse ja kogukonnateenuste osutamise alal; 3. kogukondade ja vabaühenduste kaasamist poliitikakujundamisse.	RM, MEM	MAK-d, KÜSK	771 250	771 251	771 251	771 251	3 085 003	RE, SF	
(M4.2) Toimepiirkondade omavahelise ja ülepiiri arenduskoostöö tõhustamine	* Euroopa territoriaalse koostöö programmide projektides osalenud kohalike omavalitsuste ja maakondlike	(T4.2.1) Eesti piirkondade arengueeldustest ja vajadustest lähtuva piiriülese koostöö toetamine läbi Euroopa Territoriaalse Koostöö programmide rakendamise.	RM		7 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	37 000 000	SF

	<p>arendusorganisatsioonide arv; * URBACT jm ETK programmide projektides osalenud linnade arv.</p>	<p>(T4.2.2) Maavalitsuste omavahelise ja rahvusvahelise arenduskoostöö stimuleerimine. Sealhulgas: 1. koordineeritakse maavalitsuste arendustegevuse juhtimise võrgustiku (arendusjuhtide nõukogu) tegevust (RM); 2. toetatakse maavalitsuste jm piirkondlike organisatsioonide osalemist rahvusvaheliste arengukoostöö organisatsioonide tegevuses (RM); 3. väliskoostöö piirkondlike prioriteetide määramine maakondlikes arengukavades (MV-d).</p>	RM, MV-d		60 000	60 000	60 000	60 000	240 000	RE
		<p>(T4.2.3) Linnade arenduskoostöö ja arendusvõimekuse edendamine. Sealhulgas: 1. luuakse Eesti suuremate linnade ja maakonnakeskuste arendustegevuse juhtimise võrgustik ning koordineeritakse selle tegevust; 2. täidetakse Euroopa linnaarengu koostöö programmi URBACT riikliku kontaktpunkti rolli programmi raames loodava teadmuse tõhusamaks edasikandmiseks Eesti linnadele ja sidusorganisatsioonidele; 3. tõstetakse linnavalitsuste säästva arengu planeerimise ja juhtimise alast kompetentsi.</p>	RM						kajastub T4.1.3 all	RE
<p>(M4.3) Toimepiirkondade parem omavaheline ja ülepiiri sidustatus</p>	<p>* elanikkonna rahulolu maakonnakeskuste vaheliste ühendusvõimalustega; * väljaspool Tallinna tehtud piiriületuste arv ja nende osatähtsus kõigist piiriületustest; * regionaalarengu programmide toetatud Ida-Virumaa institutsioonide koostööprojektide arv partneritega muudest Eesti toimepiirkondadest.</p>	<p>(T4.3.1) Piirkondade omavaheliste ja piiriüleste transpordi- ja ühenduste arendamine. Sealhulgas nähakse ette: 1. tegevusi eri ühistranspordi liinivõrkude ja elektrooniliste piletisüsteemide paremaks ühildamiseks (MKM, kv: MV-d, KOV-d, MA, ÜTK-d); 2. kvaliteetsete ja kiirete Eesti-siseste reisirongijuhenduste loomist üleriigilises planeeringus Eesti 2030+ määratletud toimepiirkondade vahelistel olulistel ühendusliinidel, sh võimaluste analüüsimist Rohuküla-Haapsalu-Riisipere taasavamise ettevalmistustööde alustamiseks alates 2017.a (MKM); 3. lennu- ja laevajuhenduste tagamist L-Eesti saartega senises mahus (MKM); 4. maakonnaüleste bussiliinide turutõrgete ja toetusvajaduste erijuhtude analüüsimist, mille puhul tuleks korraldada toimepiirkondade vaheliste liinide doteerimist regionaalpoliitilistel kaalutlustel ning vajadusel selliste kaugbussiliinide toetamist (MKM; kv: RM, MV-d, MA); 5. toimepiirkondade vaheliste ühenduste seisukohast oluliste üle-euroopalise transpordivõrgustiku osaks olevate teede ja transpordisõlmede arendamist ning Rail Balticu väljaarendamise ettevalmistamist (MKM; kv: MA; MV-d; RM); 6. eelduste loomist regioonide transpordi välisühenduste arendamiseks, sh riikidevaheliste kokkulepete sõlmimist piiriüleste ühendusvõimaluste arendamiseks (näited seletuskirjas) (MKM; kv: MV-d).</p>	MKM	RM, MV-d, MA, piirkondlikud ÜTK-d, KOV-d						SF, RE
		<p>(T4.3.2) Ida-Virumaa sotsiaalse siduse tugevdamine muude Eesti piirkondadega. Sealhulgas: 1. tagatakse Ida-Viru õppuritele ja õpetajatele võimalused stažeerimiseks muude piirkondade õppeasutustes ning muude piirkondade õppuritele ja õpetajatele stažeerimiseks Ida-Virumaal (<i>HTM</i>); 2. luuakse muudele avaliku sektori töötajatele vastastikuse ametnikevahetusega stažeerimise võimalusi mujal Eestis (<i>ministeeriumid</i>); 3. Ida-Virumaa elanikele korraldatakse Töötukassa vahendusel teavitamist ka ajutistest töötamise võimalustest muudes piirkondades ning teatakse ajutistest stažeerimisvõimalustest avalikteenistus.ee veebiportaali vahendusel (vastutaja RM koostöös teiste ministeeriumitega); 4. muude riikliku Lõimumiskava, Elukestva õppe strateegia 2014-2020 ja Ida-Viru tegevuskava tegevuste elluviimine, mis on suunatud Ida-Virumaa sotsiaalse sidustuse tugevdamisele muu Eestiga (<i>KUM</i>; kv: <i>tegevuste vastutavad ministeeriumid</i>).</p>	SOM, HTM, KUM	RM, muud ministeeriumid, Töötukassa.						SF, RE

(M4.4) Valdkonnapoliitika kohapõhise ja kaasmõju tugevdamine regionaalarengus	* arengukavade ja õigusaktide eelnõude hulk, mille puhul on ammendavalt hinnatud mõjusid regionaalarengule; * avalike ja üldhuviteenuste hulk, mille puhul on määratletud ruumilise kättesaadavuse kriteeriumid või aluspõhimõtted; * riigiasutuste ja avaliku sektori töökohtade arv ja osatähtsus muudes regioonides väljapool pealinna.	(T4.4.1) Regionaalarengu alaste teadmiste tugevdamine valdkonnapoliitika territoriaalse mõõtmise ja kohapõhise tugevdamiseks. Sealhulgas: 1. teostatakse riigi regionaalarengu protsesside regulaarset seiret (RM); 2. uuendatakse riikliku regionaalstatistika töötlemise aluseid tagamaks regionaalarengu protsesside seireks piirkondliku täpsusega alusandmete järjepidevus (sh keskus-tagamaa jaotustes) ka KOV-de ühinemise järgselt (ESA, RM). 3. levitatakse OECD, ESPON-i, ETK programmide, Nordregio jm rahvusvaheliste organisatsioonide regionaalarenguga seotud algatuste, uuringute, poliitkaraportite ja projektide tulemusi riigis laiemalt (RM); 4. koostatakse rännet arvestav regionaalne rahvastikuprognosis (ESA, RM; kv: MKM); 5. analüüsitakse koos ülikoolide ja tarkvaraettevõtete võimalusi avaliku kasutusega rahvastiku mobiilsuse ja ruumilise paiknemise analüüsimudeli/seirekeskkonna väljaarendamiseks (MKM, RM); 6. alusuuringute koostamine linnapoliitika aluste ja instrumentide edasiseks formuleerimiseks regionaalpoliitikas (täpsemad analüüsivajadused seletuskirjas) (RM).	RM, ESA	MKM	100 000	50 000	50 000	20 000	220 000	RE
		(T4.4.2) Regionaalsete mõjudega arvestamise juurutamine valdkonnapoliitika kujundamisel. Sealhulgas: 1. nõustatakse valdkonnaministeeriumeid regionaalsete mõjude hindamisel ning regionaalpoliitika eesmärkide ja põhimõtete arvestamisel (RM); 2. tagatakse valdkondlikes arengukavades horisontaalsete teemadega, sh regionaalarengu läbivate põhimõtete ja eesmärkidega arvestamise juhendi rakendamine (ministeeriumid).	ministeeriumid							RE
		(T4.4.3) Inimeste põhivajadustega seotud teenusvaldkondades ruumilise kättesaadavuse kriteeriumite või põhimõtete määratlemine (strateegia p. 41. loetletud teenuste puhul).	ministeeriumid	RM, Riigikantselei						RE
		(T4.4.4) Riigiasutuste funktsioonide ja töökohtade ühtlasema regionaalse jaotuse tagamine. Sealhulgas: 1. teostatakse riigiasutuste ning riigile kuuluvate äriühingute ja sihtasutuste regionaalsete esinduste loomist, organisatsioonisiseste funktsioonide ja tugiteenuste osalist paigutamist väljapool pealinna või asutuste terviklikku üleviimist väljapool pealinna, ning vastavate eelanalüüside koostamist; 2. jälgitakse strateegia läbiva põhimõtte "Avaliku sektori töökohtade regionaalne hajutus" (p. 42.) järgimist ministeeriumite tegevuses (RM).	RM, muud ministeeriumid							
KOKKU					15 061 250	43 454 225	68 897 200	68 867 200	196 279 875	

* tegevuse elluviimiseks vajaminevad vahendid kajastatakse elluviija vastutusala valdkondlike arengukavade raames. Siin reeglina 2014-2017.a indikatiivne maksumus arvestusega 1/3 perioodi 2014-2020 kavandatavatest koguvahenditest.

KP - kogu strateegia perioodiks planeeritavad vahendid (2014-2020).

SF - struktuurifondid

RE - riigieelarve

kv - kaasvastutaja

SIM - Siseministeerium

KUM - Kultuuriministeerium

MKM - Majanduse- ja Kommunikatsiooniministeerium

HTM - Hariduse- ja Teadusministeerium

SOM - Sotsiaalministeerium

RM - Rahandusministeerium

MEM - Maaeluministeerium

JUM - Justiitsministeerium

ESA - Eesti Statistikaamet

MAK - maakondlik arenduskeskus

MV - maavalitsus

MA - Maanteeamet
OVL - omavalitsusliit
ÜTK - ühistranspordi keskus
EMKF - Euroopa Merendus- ja Kalandusfond
ESPON - European Spatial Policies Observation Network
SVF - Shveitsi Vabaühenduste Fond
ERDF - European Regional Development Fund
MTA - Maksu- ja Tolliamet

Märkused/seotus muude arengukavadega

Lisandub teiste ministeeriumite ja osapoolte tegevuste prognoositav kogumaksumus, mille rahastamine toimub muude valdkonna arengukavade kaudu, kogusummas **609 110 000* EUR** (ei sisalda tegevuste maksumust, mida rahastatakse vastutajate jooksvatest kuludest, või mille maksumuse hinnanguid ei ole võimalik veel esitada).

MEM-i tegevused viiakse ellu ja rahastamine planeeritakse Maaelu arengukava 2014-2020 raames. Hinnanguline maksumus aastatel 2014-17 on 15 000 000* EUR.
MKM-i tegevuste maksumuse osas on kajastatud ettevõtete starditoetust, alustavate ettevõtete nõustamisteenust, Start up 2.0 ja ettevõtja arenguprogrammi (kaudsemalt toetavad ettevõtete ka ülejäänud Ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020 meetmed). MKM-i tegevused viiakse ellu ja rahastamine planeeritakse Ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020 raames. Tegevuste hinnanguline maksumus aastatel 2014-17 on 36 600 000* EUR.

HTM-i ja SOM-i tööhõive ja elukestva õppe arendamise meetmetega 2014-2020 struktuurfondide vahenditest tagatakse lisanduvad toetusvõimalused tegevuste elluviimiseks. Meetmete tegevused ja vahendid kavandatakse Elukestva õppe strateegia 2014-2020 rakendusplaanis. Maksumuse prognoosi tegevuste osas ei ole võimalik veel esitada.
MEM on kaasatud kaasvastutajana põllumajanduses, metsanduses ja toiduainesektoris hõivatute teadmussirde ning kohaliku algatuse alaste tegevuste ulatuses (vastavalt kohalike tegevusgruppide tegevusplaanidele). Tegevused viiakse ellu ja rahastamine planeeritakse Maaelu arengukava 2014-2020 ja EMKF-i rakenduskava raames.

Seiresüsteemi võimaluste analüüsimine viiakse läbi 2014.a jooksul. Teostatakse Statistikaameti regionaalstatistika statistikatöödeks kavandatud eelarve piires (seiresüsteemi võimaluste analüüsimine) ning MKM-i jooksvatest tegevuskuludest (tööjõuvajaduse prognoosi täiendamine).

Tegevused viiakse ellu ja rahastamine planeeritakse täpsemalt läbi SOM-i valdkonna arengukava. Alategevuse 1 hinnanguline maksumus aastateks 2014-17 on **1 300 000* EUR**. Alategevuse 2 puhul on maksumus prognoosimatu, tegevuse elluviimine toimub SOM-i ja Töötukassa jooksvate eelarvehendite piires.

Tegevust rahastatakse SOM-i koordineeritavate EL struktuurfondide 2014-2020 perioodi meetmete vahenditest. Tegevuste täpsem maksumus kavandatakse meetmete väljatöötamisel.

HTM-i, KUM-i ja SOM-i tegevused viiakse ellu ja rahastus planeeritakse täpsemalt läbi vastavate valdkondlike ja organisatsioonipõhiste arengukavade. SOM-i tegevused ja rahastus planeeritakse läbi **Rahvastiku tervise arengukava ning Erihoolekande arengukava 2014-2020**. Hinnatavad maksumused 2014-2017 aastal on HTM-i tegevuste osas **80 000 000* EUR** (SF), SOM-i tegevuste osas **68 000 000* EUR** (SF, RE) ja KUM-i tegevuste osas **4 200 000* EUR** (RE).

MKM-i tegevused viiakse peamiselt ellu ja vahendid planeeritakse täpsemalt **Transpordi arengukava 2014-2020** rakenduskavas ning iga-aastaselt **riiklikus teehoiu kavas**. Alategevus 2 osas on MKM-i tegevuste hinnanguline maksumus 2014-2017 perioodil **10 000 000* EUR**. Alategevus 3 osas teostatakse tegevused maavalitsuste jooksvate tegevuskulude piires.

Alategevus 1 osas on tegevuse teostajaks ja rahastajaks MKM, maksumusega vastavalt iga-aastasele kütuseaktsiisi laekumise prognoosile.

8 030 000

Täiendavalt toetatakse tegevusi **Maaelu arengukava 2014-2020** ja **EMKF-i rakenduskava** LEADER-tüüpi meetmete vahenditest vastavalt kohalike tegevusgruppide poolt seda tüüpi tegevustele kavandatavate tegevuste osale. Eelnevalt hinnangulist maksumust välja tuua ei ole võimalik.

KEM tegevuse rahastamine selgub pärast hajaasustuspüirkondade reoveesüsteemide inventuuri, mis annab sisendi vastava rakendusskeemi väljatöötamise vajadustele.

MKM-i tegevus (alategevus 1) viiakse ellu ja vahendid planeeritakse läbi **Infoühiskonna arengukava 2014-2020**. Tegevuse hinnanguline maksumus perioodil 2014-17 on **15 000 000* EUR**. Alategevus 2 viiakse ellu **Maaelu arengukava 2014-2020** raames kohalikul initsiatiivil põhinevatest meetmetest. Maksumus kujuneb vastavalt kohalike tegevusgruppide tegevuskavades planeeritavale.

<p>Lisandub teiste ministeeriumite tegevuste prognoositav kogumaksumus, mille rahastamine toimub muude valdkonna arengukavade kaudu, kogusummas 44 000 000* EUR (ei sisalda tegevuste maksumust, mida rahastatakse vastutajate jooksvatest kuludest, või mille maksumuse hinnanguid ei ole võimalik veel esitada).</p>
<p>MKM-i tegevused (alategevus 1) viiakse ellu ja vahendid planeeritakse täpsemalt riikliku Elamumajanduse arengukava 2030+ raames. Tegevuste hinnanguline maksumus aastatel 2014-17 on 34 000 000* EUR.</p>
<p>Maksumus kajastub tegevuse 4.1.3 all. Vahendid on planeeritud osana SF-st rahastatava meetme "<i>Riigi võimekuse tõstmine inimressurside arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parendamise kaudu</i>" kohaliku ja regionaalse tasandi tegevuste maksumusest.</p>
<p>Maksumus "Kohaliku omaalagatuse programmi" indikatiivselt linnadele suunatavate vahendite ulatuses.</p>
<p>Tegevused viiakse ellu ja rahastamine planeeritakse täpsemalt riikliku Lõimumiskava 2020 (Lõimuv Eesti 2020) raames. Tegevuste hinnanguline maksumus aastatel 2014-17 on KUM-i tegevuste osas 6 000 000* EUR ja SIM (sisejulgeoleku haldusala) tegevuste osas 4 000 000* EUR. HTM-i kavandab omapoolsed täiendavad tegevused ja maksumuse edaspidi riikliku kõrghariduse programmi raames.</p>
<p>Lisandub teiste ministeeriumite ja osapoolte tegevuste prognoositav kogumaksumus, mille rahastamine toimub muude valdkonna arengukavade kaudu, kogusummas 4 122 000* EUR (ei sisalda tegevuste maksumust, mida rahastatakse vastutajate jooksvatest kuludest, või mille maksumuse hinnanguid ei ole võimalik veel esitada).</p>
<p>1. ja 3. alategevus viiakse ellu aastatel 2014-2015. 1. alategevus <u>MV-de</u> jooksvate tegevuskulude piires. 3. alategevus <u>Statistikaameti riiklike statistikatööde kava</u> eelarve jooksvate vahendite piires RE vahenditest. 2. alategevuse tegevuste toetamine toimub muude tegevuste (T3.1.2 ja T1.2.1) vahenditest. <u>HTM-i</u> tegevuste maksumus (alategevus 2) täpsustub.</p>

KUM-i tegevused kavandatakse ja rahastus planeeritakse täpsemalt KUM iga-aastases eelarves. 2014-2017.a tegevuste osas on hinnanguline maksumus 2 422 000* EUR.

MEM panustab 2. alategevuse elluviimisesse osaliselt ka meetme "Põllumajandus- ja toidusektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamine" ning LEADER-meetme rakendamisega Maaelu Arengukava ja EKMFi rakenduskava 2014-2020 raames. Maksumus pole veel täpsemalt prognoositav.

NB! alates 2016. a viidi tegevuse raames rakendatavad regionaalarengu programmid koos eelarvehendidega MEMi vastutusalasse.

MKM-i tegevused ja maksumus planeeritakse täpsemalt läbi riiklikus Turismiarengukavas 2014-2020. Tegevuste hinnanguline maksumus 2014-2017 perioodil on 1 700 000* EUR.

MEM toetab täiendavalt alategevuse 1 ja 4 tegevusi Maaelu arengukava ja EMKF-i 2014-2020 a. rakenduskava LEADER-tüüpi meetmete vahenditest vastavalt kohalike tegevusgruppide poolt seda tüüpi tegevustele kavandatavate tegevuste osale.

RM tegevusi toetatakse abikõlblike tegevustena muude toetusmeetmete raames meetme 3.2 all. Täpsemat maksumust ei ole enne toetusmeetmete rakendusaktide väljatöötamist võimalik selle tegevuse lõikes prognoosida.

MKM-i tegevused viiakse ellu ja vahendid kavandatakse Made in Estonia 3.0 rakendusplaani ning riikliku Turismiarengukava 2014-2020 horisontaalsete tegevuste raames, lähtudes muuhulgas turismiregioonide arenguplaanidest.

Lisandub teiste ministeeriumite ja osapoolte tegevuste prognoositav kogumaksumus, mille rahastamine toimub muude valdkonna arengukavade kaudu, kogusummas **216 802 000* EUR** (ei sisalda tegevuste maksumust, mida rahastatakse vastutajate jooksvatest kuludest, või mille maksumuse hinnanguid ei ole võimalik veel esitada).

Maksumus kajastub tegevuse 4.1.3 osana. Täpsemat alajaotust pole selle tegevuse osas võimalik prognoosida. Alategevus 3 teostatakse ministeeriumi jooksvate tegevuskulude piires.

Tegevused viiakse ellu ja vahendid planeeritakse MKM-i Infoühiskonna arengukava 2014-2020 raames. Tegevuste hinnanguline maksumus aastateks 2014-2017 on RM sisendi põhjal 2 802 000* EUR.

Tegevused viiakse ellu suures osas EL struktuurfondidest rahastatavate meetmete "Riigi võimekuse tõstmine inimressursside arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parendamise kaudu" ning "Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine" kohaliku ja regionaalse tasandi tegevuste raames (peam. alategevused 2., 6. ja 7.). Alategevus 5. vahendid kavandatakse läbi riigieelarve (MV-te regionaalse arendustegevuse regionaalarengu programmide rahastamiseks). Muude alategevuste maksumus peamiselt RM jt. ministeeriumite ning maavalitsuste jooksvatest tegevuskuludest.

Tegevusi rahastatakse riigieelarvest, šveitsi Vabühenduste Fondist (ŠVF) ja EL struktuurfondidest. ŠVF-st rahastatakse Kodanikuühiskonna arengukava 2010-2014 alusel tegevusi alategevuse 1. osas 2014-15. aastal (kokku hinnanguliselt 438 000 EUR ulatuses. Struktuurfondidest rahastatavate tegevuste osas kajastub maksumus tegevuse 4.1.3 all.

3. alategevuse osas lisandub Kodanikuühiskonna arengukava alusel MTÜ-de ja SA-de tegevusvõimekuse programmi piirkondliku tasandi taotlusvoorude vahendid hinnangulise maksumusega 2014-2017 perioodil vähemalt 2 200 000* EUR (sihtkapitali ressursist).

MEM toetab tegevuste elluviimist Maaelu arengukava ja EMKF-i 2014-2020.a. rakenduskava LEADER-tüüpi meetmete vahenditest vastavalt kohalike tegevusgruppide poolt seda tüüpi tegevustele kavandatavate tegevuste osale. Tegevuste maksumusega aastatel 2014-2017 hinnanguliselt 31 000 000* EUR.

Tegevuse maksumus täpsustub vastavate ETK programmide rakenduskavade kinnitamisel ja Eesti indikatiivse osa kokkuleppimisel ERDF kaasfinantseeringus.

Alategevus 1. ja 2. viiakse läbi RM-i iga-aastase eelarve vahendite piires.
Alategevuse 3. vahendid kajastatakse ka tegevuse 4.1.3 maksumuse prognoosis. Tegevusi viiakse ellu ka EL riikidevahelise koostöö algatustes osalemise raames.

MKM-i tegevused viiakse ellu ja vahendid planeeritakse peamiselt **Transpordi arengukava 2014-2020** raames. Tegevuste hinnanguline teadaolev maksumus aastate 2014-2017 jooksul on **183 000 000* EUR**.

HTM-i tegevused viiakse ellu ja vahendid planeeritakse **Elukestva õppe strateegia 2014-2020** raames.
KUM-i tegevused viiakse ellu ja vahendid planeeritakse riikliku lõimumiskava **Lõimuv Eesti 2014-2020** raames. Tegevuste maksumus täpsustub lõimumiskava ja selle rakendusplaani koostamisel.
SQM-i tegevuste maksumus sisaldub Töötukassa jooksvate tegevuskulude piires.

<p>Kajastab alategevuste 2. ja 4.-6. prognoositavat maksumust. Muud alategevused peamiselt ministeeriumi jooksvatest tegevuskuludest. <u>Statistikaameti</u> tegevuste osas maksumus riikliku statistikatööde kavaga regionaalstatistika rahastamiseks ette nähtud eelarvahendite piires.</p>
<p>Tegevuse põhivastutajateks on horisontaalsete valdkondade vastutavad ministeeriumid. Teostatakse valdavalt ministeeriumide olemasolevate eelarvahendite piires.</p>
<p>Teostatakse valdavalt ministeeriumide olemasolevate eelarvete piires.</p>
<p>Maksumus kujuneb vastavalt ministeeriumide konkreetsetele plaanidele ja tegevustele riigiasutuste, nende esinduste või osaliste funktsioonide ümberpaigutamisel.</p>
<p>Lisandub teiste ministeeriumite ja osapoolte tegevuste prognoositav kogumaksumus, mille rahastamine toimub muude valdkonna arengukavade kaudu, kogusummas 874 034 000* EUR (ei sisalda tegevuste maksumust, mida rahastatakse vastutajate jooksvatest tegevuskuludest, või mille maksumuse hinnanguid pole võimalik veel esitada).</p>